

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 26. juni 2018
Kontor: Formueretskontoret
Sagsbeh: Christina Grene Thom-
sen
Sagsnr.: 2018-706-0009
Dok.: 762266

UDKAST

til

forslag til lov om ændring af lov om fonde og visse foreninger (Udvidet adgang til uddeling af arv og gaver m.v.)

§ 1

I lov om fonde og visse foreninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 20. september 2012, som ændret ved § 3 i lov nr. 634 af 12. juni 2013, § 3 i lov nr. 639 af 12. juni 2013, lov nr. 734 af 25. juni 2014 og § 12 i lov nr. 262 af 17. marts 2016, foretages følgende ændringer:

1. § 9, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, hvis arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue, og«

2. § 9, stk. 2, ophæves.

Stk. 3-6 bliver herefter stk. 2-5.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2019.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på aktiver, som fonden har modtaget i gave før lovens ikrafttræden eller har arvet fra en arvelader, der er afgået ved døden før lovens ikrafttræden. For sådanne aktiver finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

<i>1. Indledning</i>	4
<i>2. Lovforslagets hovedpunkter</i>	4
<i>2.1. Ændring af reglerne for fondes adgang til uddeling af arv eller gave</i>	4
<i>2.1.1. Gældende ret</i>	4
<i>2.1.2. Justitsministeriets overvejelser</i>	6
<i>2.1.3. Lovforslagets udformning</i>	7
<i>3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige</i> .	8
<i>5. De administrative konsekvenser for borgere</i>	9
<i>6. De miljømæssige konsekvenser</i>	9
<i>7. Forholdet til EU-retten</i>	9
<i>8. Hørte myndigheder og organisationer mv.</i>	9
<i>9. Sammenfattende skema</i>	10

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at sikre, at arv, der tilfalder en fond, som udgangspunkt anvendes til uddeling og ikke indgår i fondens formue (bundne kapital), medmindre arvelader har truffet anden bestemmelse.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en ændring af fondslovens regler om fondes adgang til at uddele midler, som tilfalder fonden som arv eller gave. Efter de gældende regler må en fonds bestyrelse kun med fondsmyndighedens samtykke uddele aktiver, der tilfalder fonden som arv, medmindre arveladeren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling. Efter administrativ praksis giver fondsmyndigheden normalt ikke samtykke i de tilfælde, hvor fondsbestyrelsen løbende ønsker at uddele eksempelvis arv.

Med de foreslåede regler får en fonds bestyrelse mulighed for at uddele sådanne midler uden fondsmyndighedens samtykke og uden, at arvelader har truffet udtrykkelig bestemmelse herom.

Forslaget skal ses i lyset af, at man som arvelader må formodes at testere midler til fordel for velgørende fonde med en forventning om, at de testede midler anvendes til fondens velgørende formål og ikke blot indgår i fondens formue. Ifølge flere velgørende fonde er de fleste arveladere (og deres professionelle rådgivere) imidlertid ikke opmærksomme på den nugældende regel om, at testede midler kun må anvendes til det velgørende formål uden fondsmyndighedens samtykke, hvis arvelader udtrykkeligt har skrevet i testamentet, at midlerne skal anvendes til uddeling.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Ændring af reglerne for fondes adgang til uddeling af arv eller gave

2.1.1. Gældende ret

Efter fondslovens § 9, stk. 1, nr. 2, må en fonds bestyrelse kun med fondsmyndighedens samtykke uddele aktiver, der tilfalder fonde som arv eller gave, medmindre arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling.

I forhold til gaver kan en fonds bestyrelse dog uddele de aktiver, der tilfalder fonde som gave, hvis gaven udgør et ubetydeligt beløb efter fondens forhold, og det klart må antages at have været gavegivers ønske, at gaven skal

anvendes til uddeling, jf. fondslovens § 9, stk. 2. Der gælder ikke en tilsvarende regel for arv.

Fondslovens § 9, stk. 1, er udtryk for, at der sondres mellem en fonds kapitalaktiver og uddelingsaktiver. Kapitalen er principielt bundet eller urørlig, mens de øvrige aktiver skal anvendes til uddeling i overensstemmelse med fondens formål, jf. fondslovens § 29, stk. 1.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslag nr. L 133 af 15. marts 1984 om fonde og visse foreninger, jf. Folketingstidende 1983-84, tillæg A, spalte 3085, at baggrunden for, at en fonds kapital skal bevares og ikke må uddeles, er, at fonde i princippet er bestemt til at virke uden tidsbegrænsning.

I fondslovens § 9, stk. 1, nr. 1-3, er det nærmere angivet, hvad der forstås ved en fonds bundne kapital. En fonds bundne kapital består således af 1) de aktiver, der forelå ved fondens stiftelse, eller hvad der træder i stedet herfor, 2) de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, medmindre arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling, og 3) de aktiver, der modsvarer overskud, som er henlagt til konsolidering af fondens formue.

En arvelader eller gavegiver skal således udtrykkeligt have bestemt, at arven eller gaven skal anvendes til uddeling. I modsat fald indgår arven eller gaven i fondens bundne kapital.

Når for eksempel arv indgår i en fonds bundne kapital, kan en fonds bestyrelse – i overensstemmelse med princippet om bevaring af fondens kapital – kun uddele arven med fondsmyndighedens (Civilstyrelsens) samtykke.

Fondsmyndighedens praksis på området er meget restriktiv. Efter administrativ praksis gives således sjældent tilladelse til uddeling. En tilladelse kan for eksempel komme på tale i tilfælde, hvor fondsbestyrelsen har truffet beslutning om at støtte et større projekt, som ligger inden for fondens formål, men hvor der ikke er tilstrækkelige midler på uddelingskontoen. Afgørelsen træffes på baggrund af en konkret vurdering blandt andet under hensyntagen til kapitalens størrelse, konsolidering, fondens mulighed for eventuelt efter henlæggelser at genopbygge kapitalen samt vedtægtens eventuelle bestemmelser om frigivelse af kapitalen. Hovedsynspunktet er imidlertid, at en fondsbestyrelse må disponere inden for de rammer, der nu en gang er.

Efter fondslovens § 29, stk. 2, har en fondsbestyrelse mulighed for at foretage rimelige henlæggelser af årets overskud til konsolidering af fondens formue. Fondsmyndigheden tillader efter sin praksis en konsolidering på op til 25 pct. af årets overskud.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

I forbindelse med en lovændring i 2014, jf. lov nr. 734 af 25. juni 2014 om ændring af lov om fonde og visse foreninger, fandt Justitsministeriet ikke anledning til at fravige lovens udgangspunkt om, at arv skal indgå i fondens bundne kapital, medmindre arvelader har truffet udtrykkelig bestemmelse om andet. Justitsministeriet lagde blandt andet vægt på, at testator i forbindelse med oprettelse af et testamente ofte vil søge professionel rådgivning om indholdet og retsvirkningerne af testamentet.

Med hensyn til arv gælder imidlertid ofte, at arvelader ikke har truffet bestemmelse om, hvortil beløbet eller aktivet skal henføres. Det skyldes angiveligt, at arveladere og deres professionelle rådgivere ikke er opmærksomme på reglen i fondslovens § 9, stk. 1, nr. 2, der indebærer, at aktivet automatisk tilfalder den bundne kapital.

Ifølge en række velgørende fonde har hovedparten af arveladere, der testerer midler til fordel for velgørende fonde, et ønske (og en forventning) om, at midlerne anvendes til fondens velgørende formål, som det fremgår af fondens vedtægter, og ikke indgår i fondens bundne kapital.

Justitsministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt, at lovens udgangspunkt om, at arv indgår i fondens bundne kapital, ikke er i overensstemmelse med, hvad hovedparten af arveladerne ønsker, at de testede midler skal anvendes til.

Ved udformningen af regler om arv bør det efter Justitsministeriets opfattelse tilstræbes, at reglerne i videst muligt omfang stemmer overens med, hvad den gennemsnitlige arvelader ønsker. På den måde undgås, at de fleste arveladere må indsætte bestemmelser i testamenter, som fraviger lovens udgangspunkt.

Hvis lovens udgangspunkt om, at arv og gave indgår i fondens bundne kapital, som foreslået ændres, og arv og gave således fremover er uddelingsaktiver, er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke længere anledning til

at opretholde undtagelsesreglen i fondslovens § 9, stk. 2, om, at fondsbestyrelsen kan uddele aktiver, som tilfalder fonden som gave, hvis gaven udgør et ubetydeligt beløb efter fondens forhold, og det klart må antages at have været gavegivers ønske, at gaven skal anvendes til uddeling. Gaver, der tilfalder fonde, vil fremover kunne uddeles uden fondsmyndighedens samtykke, medmindre gavegiver udtrykkeligt har bestemt, at gaven skal henlægges til fondens formue.

2.1.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås med lovforslagets § 1 at nyaffatte fondslovens § 9, stk. 1, nr. 2, således at en fonds bestyrelse kun skal indhente fondsmyndighedens samtykke for at uddele aktiver, som tilfalder fonden som arv eller gave, hvis arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue. Udgangspunktet bliver derved, at arv og gave er uddelingsaktiver, der anvendes i overensstemmelse med fondens formål, og ikke kapitalaktiver, der indgår i fondens bundne kapital.

Den foreslåede ændring medfører, at en fonds bestyrelse skal uddele arv eller gave uden fondsmyndighedens samtykke, selv om arvelader eller giver ikke udtrykkeligt har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling.

Samtidig indebærer forslaget, at fondsmyndigheden (Civilstyrelsen) vil kunne give samtykke til at uddele arv eller gave, selv om arvelader eller gavegiver har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue.

Det forudsættes imidlertid, at fondsmyndighedens praksis for at give samtykke til uddeling af arv eller gave i de tilfælde, hvor arvelader eller gavegiver udtrykkeligt har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue, vil være endnu mere restriktiv, end det er tilfældet i dag i forhold til uddeling af aktiver, der som udgangspunkt indgår i fondens formue, jf. pkt. 2.1.1. Det forudsættes således, at fondsmyndigheden vil være tilbøjelig til at give samtykke til uddeling i en situation, hvor arvelader eller gavegiver udtrykkeligt har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at fondsmyndigheden helt undtagelsesvist vil kunne give samtykke, f.eks. i tilfælde, hvor fonden ikke har midler til at betale skat i forbindelse med kursgevinster på værdipapirer eller ved ejendomsavancebeskatning i forbindelse med salg af fast ejendom. Fondsmyndigheden forudsættes endvidere at give samtykke i tilfælde, hvor fondens eksistens er truet.

Det foreslås endvidere at ophæve særreglen i fondslovens § 9, stk. 2, for så vidt angår gaver, der efter gældende ret kan uddeles, hvis gaven udgør et ubetydeligt beløb efter fondens forhold, og det klart må antages at have været gavegivers ønske, at gaven skal anvendes til uddeling.

Med lovforslaget behandles arv og gave fremover således ens.

3. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Justitsministeriet skønner, at fondsmyndigheden (Civilstyrelsen) i dag behandler relativt få ansøgninger fra fonde om uddeling af arv til trods for, at det drejer sig om ganske betydelige midler.

Det forventes, at lovforslaget vil medføre, at fondsmyndigheden fremadrettet vil skulle behandle færre ansøgninger fra fonde om samtykke til uddeling af arv, idet udgangspunktet i lovforslaget vendes om, således at arv og gave er uddelingsaktiver, der anvendes i overensstemmelse med fondens formål, og ikke kapitalaktiver, der indgår i fondens bundne kapital.

Derudover forventes det, at lovforslaget medfører en mindre administrativ lettelse for fondsmyndigheden ved, at arv og gave fremover skal behandles ens.

I forhold til eventuelle skatte- og boafgiftsmæssige konsekvenser bemærkes, at det følger af fondsbeskatningslovens § 3, stk. 6, at fonde er skattepligtige af gaver, som fonden modtager, og som skal anvendes til uddeling, mens gaver til fonde som udgangspunkt er skattefrie, hvis gaven sker til fondens grundkapital. Hvis der er tale om en familiefond, er gaven dog skattepligtig for fonden, uanset om gaven går til fondens grundkapital eller til uddelinger. Lovforslaget forventes ikke at have nogen større betydning for så vidt angår gaver, hvorfor forslaget med hensyn til gaver ikke har nogen økonomiske konsekvenser for det offentlige af betydning. I forhold til arv, som fonden modtager, sondres der ikke mellem uddelingsaktiver og aktiver, der indgår i fondens grundkapital. Lovforslaget har således heller ikke boafgiftsmæssige konsekvenser.

Lovforslaget forventes således at have meget begrænsede positive økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 26. juni til den 20. august 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Advokatrådet, Akademikerne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Børnecancerfonden, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Energi, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Revisorforening, Danske Advokater, Danske Boligadvokater, Danske Regioner, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Den Danske Dommerforening, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Ejendomsforeningen Danmark, Ejendomsmæglernes Landsorganisation, Finans Danmark, Finans og Leasing, Forbrugerklagenævnet, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Forsikring & Pension, FSR – Danske Revisorer, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Håndværksrådet, Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation ISOBRO, IT-branchen, Kommunernes Landsforening (KL), Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landbrug & Fødevarer, Landsorganisationen i Danmark, Lederne Hovedorganisation, Liberale Erhvervs Råd, Læger uden Grænser, Realkreditrådet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut) og Ældresagen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget forventes at medføre begrænsede mindreudgifter til sagsbehandling for det offentlige.	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget forventes at medføre begrænsede administrative lettelser for det offentlige, idet det forventes, at fondsmyndigheden vil skulle behandle færre ansøgninger fra fonde om samtykke til uddeling af arv.	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget forventes at medføre administrative lettelser for borgerne ved udfærdigelse af testamenter.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af fondslovens § 9, stk. 1, nr. 2, at en fonds bestyrelse kun med fondsmyndighedens samtykke kan uddele de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, medmindre arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling.

Det foreslås, at § 9, stk. 1, nr. 2, nyaffattes, således at en fonds bestyrelse kun skal indhente fondsmyndighedens samtykke til at uddele de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, hvis arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue.

Med den foreslåede nyaffattelse af bestemmelsen ændres udgangspunktet for, hvortil aktiver, der tilfalder fonde som arv eller gave, skal henføres. Udgangspunktet bliver således, at disse aktiver henføres til fondens uddelingsaktiver og ikke – som efter gældende ret – til fondens bundne kapital. Når en fonds aktiver ikke indgår i fondens bundne kapital og dermed er urørlige, påhviler det fondsbestyrelsen at anvende aktiverne til de formål, der er fastsat i vedtægten, jf. fondslovens § 29, stk. 1, 1. pkt.

Samtidig indebærer forslaget, at fondsmyndigheden (Civilstyrelsen) vil kunne give samtykke til at uddele arv eller gave, selv om arvelader eller gavgiver har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue.

Det forudsættes, at fondsmyndighedens praksis for at give samtykke til uddeling af arv eller gave i de tilfælde, hvor arvelader eller gavgiver udtrykkeligt har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue, vil være særdeles restriktiv. Det forudsættes således, at fondsmyndigheden kun helt undtagelsesvist vil give samtykke, f.eks. i tilfælde, hvor fonden ikke har midler til at betale skat i forbindelse med kursgevinster på værdipapirer eller ved ejendomsavancebeskatning i forbindelse med salg af fast ejendom. Det forudsættes endvidere, at fondsmyndigheden vil give samtykke i tilfælde, hvor fondens eksistens er truet.

Der er med lovforslagets § 1, nr. 1, ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i forhold til gældende ret.

Der henvises til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af fondslovens § 9, stk. 2, at en fonds bestyrelse – uanset bestemmelsen i stk. 1, nr. 2 – kan uddele de aktiver, som senere tilfalder fonden som gave, hvis gaven udgør et ubetydeligt beløb efter fondens forhold, og det klart må antages at have været gavegivers ønske, at gaven skal anvendes til uddeling.

Som en konsekvens af nyaffattelsen af fondslovens § 9, stk. 1, nr. 2, hvorefter udgangspunktet er, at gaver kan anvendes til uddeling, medmindre gavegiver udtrykkeligt har bestemt, at gaven skal henlægges til fondens formue, foreslås det at ophæve § 9, stk. 2, om, at en fondsbestyrelse uden fondsmyndighedens samtykke kan uddele gaver, hvis gaven udgør et ubetydeligt beløb efter fondens forhold, og det klart må antages at have været gavegivers ønske, at gaven skal anvendes til uddeling.

Ophævelsen af stk. 2 indebærer, at arv og gave fremover behandles ens.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2019.

Det foreslås i *stk. 2*, at loven ikke finder anvendelse på aktiver, som fonden har modtaget i gave før lovens ikrafttræden eller har arvet fra en arvelader, der er afgået ved døden før lovens ikrafttræden. For sådanne aktiver foreslås det, at de hidtil gældende regler fortsat finder anvendelse.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed.

Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Færøerne har pr. 1. januar 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det formueretlige område, som bl.a. omfatter fondsloven. Lovforslaget skal derfor ikke gælde eller kunne sættes i kraft for Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
<p>§ 9. En fonds bestyrelse må kun med fondsmyndighedens samtykke uddele:</p> <p>1) ---</p> <p>2) de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, medmindre arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling, og</p> <p>3) ---</p> <p><i>Stk. 2.</i> Uanset bestemmelsen i stk. 1, nr. 2, kan en fonds bestyrelse uddele de aktiver, som senere tilfalder fonden som gave, hvis gaven udgør et ubetydeligt beløb efter fondens forhold og det klart må antages at have været gavegivers ønske, at gaven skal anvendes til uddeling</p> <p><i>Stk. 3-6.</i> ---</p>	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om fonde og visse foreninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 20. september 2012, som ændret ved § 3 i lov nr. 634 af 12. juni 2013, § 3 i lov nr. 639 af 12. juni 2013, lov nr. 734 af 25. juni 2014 og § 12 i lov nr. 262 af 17. marts 2016, foretages følgende ændringer:</p> <p>1. § 9, stk. 1, nr. 2, affattes således: »2) de aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, hvis arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal henlægges til fondens formue, og«</p> <p>2. § 9, stk. 2, ophæves. Stk. 3-6 bliver herefter stk. 2-5.</p> <p style="text-align: center;">§ 2</p> <p><i>Stk. 1.</i> Loven træder i kraft den 1. juli 2018.</p>

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på aktiver, som fonden har modtaget i gave før lovens ikrafttræden eller har arvet fra en arvelader, der er afgået ved døden før lovens ikrafttræden. For sådanne aktiver finder de hidtil gældende regler fortsat anvendelse.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.